

Janez Ziegler.

O stoletnici njegovega rojstva. Spisal **Harambaša**.

eseca malega travna je iskal prijatelj pri mēni knjižice: »Deteljica ali življenje treh kranjskih bratov francoskih soldatov«, češ, da je je že iskal v muzejski, bogoslovni, alozijeviški in Matičini knjižnici, toda povsod zaman. Tudi jaz nisem mogel ugoditi njega želji, zakaj že je dvajset let, odkar se mi je pogubila. Vprašam ga, čemú se tolikanj zanimlje za to delce? Pové mi, da bode dné 7. vélikega travna t. l. baš sto let, odkar se je porodil pisatelj Janez Cigler (Ziegler), in da namerja predlagati, naj tem povodom slavna družba sv. Cirila in Metoda v svoji »Knjižnici« iz nova izdá omenjeno zabavno, toda sedaj že sila redko delce; sam pa da kani spisati prezaslúžnega pisatelja životopis, ki naj bi se tiskal na čelu »Deteljici«. Novi izdaji naj bi se pridejala tudi slika slavljénčeva. To je zbudrilo tudi mene, da sem jel marljivo zasledovati imenovano knjižico in zajedno nabirati podatkov o Zieglerji. Gledé knjižice sem se obrnil vsaj do trideset rodoljubov duhovskega in posvetnega stanú in do posamičnih knjižnic, toda ves moj trud je bil zaman. Pri dvainšestdesetletnem netjaku pokojnega pisatelja, g. Jožefu Jakliču v Šmártinu pri Litiji, našel sem daguerotipijo Zieglerjevo — toda kaj pravim, daguerotipijo! — ne, le amalgamirano steklo, na katerem je bila nekđaj slika pokojnikova, ki pa je sedaj do cela razkrojena. To »zrcalce« obkroža jako neznamenit pozlačen in zeló preprost okvir. Nad »zrcalcem« je kakor v varstvo drugo steklo, katero ima ob kraji ozek opaž od debelega popirja rdeče barve in z zlatimi resami. Steklo, kar ga je vidnega, meri 7×4 cm. Na reverzu je prilepljen listek, kamor je zapisal pokojnik svojeróčno:

Joan Ziegler

Pfarrer in Weixelburg, daguerotipirt

am 30. September 1848.

Von einem durchreisenden Daguerotipisten.

O sliki sámí pa, kakor omenjeno, ni sledú. Veščák mēni, da bi se kemiškim pótem še izbrala slika, ako je bila le prej z zlatom prevlečena. — G. Jaklič je imel sicer še drugo Zieglerjevo daguerotipijo na debelem steklu, katero si je dal ujec napraviti v Benetkah, toda nesreča je hotela, da so jo razbili, ko so pred kakimi tremi leti snažili pohístvo. —

Naj bodo te oskromne vrstice posvečene slavnemu spominu prezaslužnega literata Janeza Zieglerja, ki je dôkaj obogatil našo književnost!

Janez Nepomučan Ziegler (Cigler) se je porodil dné 7. vélikega travna 1792. leta v Vódmatu, selu ljubljanske okolice, v predmestni župi Sv. Petra, v hiši šte. 4. Pri hiši, katera je še sedaj svojina sorodnikov pisateljevih, reklo se je po domače »pri županu«. To ljudsko ime se je ohranilo še dandanes.

Oče, Andrej Zeglar (takó je zapisano v krstni matici) bil je imovit kmet. Mati našemu pisatelju je bila Marjeta Skatinka. Krstil ga je Jakop Wacolnig. Kumovala sta mu: Jožef Krivic, kmet, in Marija Jevnikarica. V duhovnika so ga posvetili dné 9. malega travna 1815. leta v Ljubljani. Kapelanoval je od dné 18. malega travna do dné 2. vinotoka 1815. leta na Kolóvratu; potem do dné 26. prosinca 1816. leta v Dobu; dalje do dné 14. listopada 1820. leta v Škocijanu pri Dobravi; končno do dné 2. ržénega cvéta 1823. leta pri Sv. Petru v Ljubljani. Nató je bil do dné 24. listopada istega leta župni upravitelj v Toplicah in od tedaj do dné 30. kimovca 1832. leta kaznilničin kurat na Grádu ljubljanskem.

Na Grádu je bilo takrat, po besedah netjakovih, zaprtih veliko »francoskih rebelov«, s katerimi je Ziegler občeval v njih máterinem jeziku. Čislali so ga izredno in ga celó nagovarjali, naj gré služit na Francosko. Pojedini so mu v znak spoštovanja poklonili mnogo srebrnine. Podarili so mu tudi tri svetinje; jedna je srebrna, druga bronasta, tretja bakrena; vse tri imajo francoske napise. Hranil jih je Ziegler verno do smrti, in sedaj jih ima njega netjak Jožef Jaklič. Pokazati pa mi jih ni mogel, češ, da ne vé prav, kje jih ima založene.

Na Grádu je bila Zieglerju kuharica sestra Marija, ki se je omožila v Šmártin pri Litiji na št. 20. k Jakliču. Nje sina Jožefa, svojega netjaka, imel je Ziegler zeló rad. Za mladih let ga je poučeval sam. Odraslega je često pošiljal po gospodarskih pôslih, po vino na Dolenjsko in po konje v Čakovec. Da bi ga oslobodil vojaščine, kupil mu je celó zemljišče v Záspu pri Cerkljah na Dolenjskem.

Dné 30. kimovca 1832. leta je bil Ziegler kanoniško umeščen za župnika v Višnji gori, kjer je bival do smrti, torej 36 let in pol. Tù se je veliko ukvarjal z gospodarstvom in je zlasti ljubil čebele. Čudo se je tudi bavil s pisateljevanjem. Bil je izboren kaligraf, in župne matice so kaligrafirane v pravem pomenu te besede. Za potovanje je bil posebno vnet. Z dovolitvijo ordinarijatovo je imel po cele mesece upravitelja, sam pa je potoval. Prepotoval je vso Avstrijo,

Laško, Francosko, Nemčijo, prišel celó dôli »blezo do Turškega«. Netjak poudarja, da je bil vsaj po tri tedne na leto z dôma, in izvaja od tod njega obširno jezikovno znanje.

Ziegler je bil mož učen in izobražen. Poleg slovenščine je govoril in pisal latinski, nemški, francoski in laški. Netjak zatrjuje, da je bil takisto véšč angleškemu, češkemu, hrvaškemu in ogerskemu jeziku. Bil je prostodušen človek in velik protivnik tercijálstvu. Dijake je podpiral zeló rad. V javne stvari se ni mnogo vtikal, nego je bil velik kozmopolit. Rekal je često: »Máterin jezik je glava, toda ne prezirajmo niti drugih. Kolikor jezikov znaš, toliko móž veljaš.«

Ziegler je bil velik, lepo vzrasel mož in precèj — gizdav. Oblačil se je ukusno in je mnogo čislal lépo obleko. Posebno strast je še imel do ličnih — škornjic. Nobene mu niso bile dosti lepé, redno pa vsake pretesne, takó da je navadno težko hodil v njih. Kadar se je opravil posebno izbrano in imel lično obutev, takrat se je rad potrkal na prsi in se nasmehnil svojemu netjaku: »Joža, le poglej me! Jaz sem fant od fare! Kdo je men' gliha, še Špičkov ne Miha!« — Miha je bil baje poznat mlad gizdalin.

Ziegler je imel slabost, da so mu imponirali aristokratje, in menil je, da so nekoliko več nego drugi navadni ljudje. Domišljjal si je celó, da so mu bili pradedje plemeniti, in zató je brskal po vseh kotih, da bi izteknil svojcev grb. Vrnivši se s potovanja, res prinese nekoč grb Zieglerjev! Ta grb še danes hrani njega netjak v Šmártinu. Okvir mu je črn, lesen in kaj preprost. Originalni popir, že ves zarjavel, meri 20 × 16 *cm*. Grb je razdeljen v dve jednaki poševni polovini. Gorenji na levi stráni je srebrn trikotnik, ob čegar hipotenuzi je ozka rdeča proga, a poleg nje skladna srebrna; nánjo se naslanja večje črno polje v podobi paraleloida; gorenja in doljenja prema sta vzporedni. Sredi tega črnega polja ždí srebrna školjka, obrnjena nizdolu. Spodnje polje je jednako gorenjemu, samó da je to, kar je gôri na levi, spodaj na desni stráni. Gorenjo polovino obkoljajo zlate in črne arabeske. V njih sredini nad grbom so zopet arabeske, obkrožene z zlatimi krogi, temelj pa jim je rdeč in moder, z zlatim okrasjem. Na vzglavji se dviga gorenja polovica srebrno-črnega laboda z zvitim vratom in zevajočim kljunom.

Pod grbom je napisal Ziegler svojeročno:

Alexius Ziegler

Bayerischer Rath, geboren den 5. November 1410.

Von diesem stammt die Familie Ziegler in Udmatt bei Laibach Haus-Nr. 4.

Pfarre St. Peter Bezirk Umgebung Laibachs. Wappenbuchs-Fol. 12360. Joan Ziegler Pfarrer in Weixelburg persönlich abgeholt in Wien am 10. September 1838.

Spodaj je prilepljen kos popirja, 19 × 2 cm, na katerega je zapisal Ziegler:

Gertrud Jaklič geboren 28. Febr. 1805 in Udmat bei Laibach. Zugeheiratet auf S. Martin bei Litaj
20. Juni 1827. war geborne Ziegler.

Vse to je prilepljeno na navaden bel konceptni popir. —

Ko sem bil izvadil naslikani grb iz okvira, našel sem pod njim nekovo tiskano »Wappenmaler-Anzeige« v kateri se občinstvu javlja neki Joseph Stein, k. k. Hof- & Nieder-Oesterr.-Landschaftswappenmaler . . . wohnt in der Stadt, nächst dem Kärntnerthore, in der Krugerstrasse, dem gräflich Esterházsichen Hause gegenüber Nr. 1009. Zu ebener Erde. — Na reverzu je zapisala tuja, ne Zieglerjeva roka:

Arma

des Silexius Ziegler, Bayerischer Rath, geborn den 5. November 1410

Folio 12360.

2 fl. C. M.

Ta Stein je torej na Dunaji naslikal opisani grb in računjal zánj 2 gld. st. v. Kje ga je pač dobil?! In Ziegler je bil uverjen, da je óni plemeniti bavarski svetovalec njega ded! Zató se je tudi večinoma podpisoval: Joannes Ziegler, Pfarrer auf Weixelberg. Rad je govoril o tem grbu in naglašal, da je nekakšen plemiški potomec. Kakó pa bi bil bavarski plemič zašel v Vódmat pod Ljubljano, ondu se pokmetil in opustil plemenitaški naslov, to vedó bogovi!

Jednak grb visí po besedah netjakovih, baje tudi v rodni hiši Zieglerjevi, v Vódmatu št. 4. pri Županu, kamor ga je poslal pokojnik sam.

Od 1839. leta počenši Ziegler ni več izdal nove knjige. Toda ko mu Fran Levstik v »Glasniku« 1858. leta zv. I., šte. 3. vrlo pohvali njega »Svetina« — vsebino in zlog — zopet zastavi peró in spiše za »Družbo sv. Mohorja« povesti: »Deteljica« (izd. 1863. leta) in »Kortonica« (izd. 1866. leta). »Deteljica« je dobila 100 gld. nagrade.

Zadnje čase je bil Ziegler pristen samotár in velik posebnež. Vedno je tičal domá v sobi in pisal. Ljudje so ga videli jedino le v cerkvi in le od tod še vedeli, da živí. Vsekakor je najčudnejše to, da on, slovenski pisatelj, čegar povesti je izdajala »Družba sv. Mohorja«, niti ni mignil s prstom, da bi bil kàj storil za to prekoristno

družbo, nego ljudje v Višnji gori in okolici so zvedeli o nji šele po prihodu Zieglerjevega naslednika!

Ziegler je iskreno želel, da bi se o njega zlati maši osnovala velika obiteljska slavnost. Sam bi bil tedaj slavil petdesetletnico svojega duhovništva, njega brat, župan vódmatski, zlato poroko, in netjak Jožef Jaklič naj bi se otorej oženil, takó da bi bil Ziegler oba poročal. Toda ta namera se je izjalovila. Zakaj? Tega nisem mogel dognati.

Zadnjih dvajset let svojega življenja je Ziegler vsaki dve leti popravljaj in prepisoval svojo oporoko, katero je potem hranil — ne on sam, nego netjak Jožef Jaklič!

Dné 30. vinotoka 1857. leta je bil iz Prečine dekretiran Anton Narobe za kapelana v Višnjo goro. Isti čas je bil Janez Zavrl ondu Megušerjev beneficijat in Ziegler njiju župnik. Iz njih priímkov je nastal tedaj bonmot: Ziegler je narobe zavrl.

Ziegler je bil v Višnji gori dvakrat v smrtni nevarnosti, toda oba-krat so ga oteli. Tri leta pred svojo smrtjo se je prehladil v cerkvi takó silno, da so zdvojili o njega okrevanji. Tretjič pa mu je šlo za glavo. Bolezen mu je bila »Brand der Alten«, gnilo mu je mesó na nogah — nasledki ozkega obuvala. Na smrtni postelji je dejal netjaku: »Sedaj me Bog tepe, ker sem bil prevzetan; sedaj pojdem.« Vročil mu je tudi zopet novo svojo oporoko. Umril je dné 11. malega travna 1869. leta opóldne.

Izprevod njegov je bil velikanski. Pokopal ga je šmárijski dekan Matija Brolih v spremstvu štirinajstih duhovnikov. Glavnim dedičem in zajedno izvrševateljem svoje oporoke je imenoval netjaka Jožefa. Ta mi pripoveduje, da je zapustil Ziegler precejšnje imenje; med gotovino je bilo veliko cekinov. V oporoki je tudi točka, da mora netjak vsakemu duhovniku, ki bode pri pogrebu, dati po jeden cekin. To naročilo je dedič vestno zvršil o sedmini na gostéh.

Na višnjegorskem pokopališči kaže oskromen spomeník kraj, kjer spi pokojni pisatelj. Preprosta kamenita plošča ima ta-le napis:

J. CIGLER
fajmošter višnjagorski
R. 7. maja 1792.
† 11. aprila 1869.

Tukaj trupla prah počiva,
Duša tam plačilo vživa,

Kličem milo iz temne jame:
Moli, o prijatelj, za me!

(Konec prihodnjič.)

Prvi zidar (izpusti barona): Ha, tukaj sta pa kar dve in obe vaši!

Gospá: Ježeš, baron!

Podjetnik: Hahaha!

Mari: Hihih!

Baron (skozi nos): Vrag te vzemi, slepár, razbojnik — zapreti te dam! Oprostite, gospá, ta-le razbojnik mi je hotel denar vzeti.

Prvi zidar: Saj ga nimaš, siromak!

Mari: O ne, namesto mène je šel na sestanek.

Podjetnik (materi): Predstavite mi še vi svojega ženina.

Gospá: In vender bode baron moj. (Barona prime za podpázduho, in oba odideta. Prvi zidar z velikimi koraki zasmehoma za njima.)

Podjetnik: Častitam, častitam!

Mari: Častitam, častitam! (Oba za podpázduho odideta na drugo stran.)

Drugi zidar: Jaz grem pa k socialistom!

Konec.

Janez Ziegler.

O stoletnici njegovega rojstva. Spisal **Harambaša**.

(Konec.)

atisnjeni Zieglerjevi spisi so ti-le: ¹⁾

1.) Molitve za bolnike. V Ljubljani 1828. 12. 247. Nat. Fr. Retzer. — II. Natis. Sassenberg 1830. 12. 282. Podpisal se je: Janes Ziegler duhoven v' Ljublanfki jetnišhnizi.

2.) Štiri posledne reči, ali premišlevanje smerti, sodbe, pekla in nebes, spisal Janez Ziegler, duhoven Iblanske jetnišnice. V Iblani. Kleinmayr, 1831. 12. 192.

3.) V »Kranjski Čbelici« leta 1831. bukv. II. so njegove pesmi: Mravlja s kobilico. Šinkovič ušel. Pajk z muho. Plahta na dvoje. Dozdevna smert. — Bukv. III. leta 1832.: Lesica z kužetam. Povračilo.

4.) Mašne bukvice, to je molitve per s. maši, tudi druge vsakimu kristjanu potrebne molitvice. Zraven tudi kratko premišljevanje terpenja Jezusa Kristusa, ali sveti križovi pot. J. Z. V Ljublani 1832. 12. 338, s podobami (brez njih str. 292. Šaf. 148.). — V novem prapopisu leta 1852., str. 252.

¹⁾ Conf. Jezičnik 1. XXIII. 1885. 1. st. 54. 51.

5.) Dober nauk, ali kratko podučenje se časne in večne nesreče obvarvati. Spisal in na svitlobo dal Janez Ziegler. V Ljublani nat. J. Blaznik 1832. 12. 132.

6.) Bratovšina sv. Leopolda. Iz Nemškiga spisal J. Ziegler. V Ljublani 1833, 8. 72.

7.) Duhovni studenc, to je lepe molitvice s katerimi zamorejo keršanske duše veliko dobrot od Boga sprostiti. Na svitlobo dal J. Ziegler. 1835. — V. nat. pomnož 1850. — VI. nat. 1853. — VII. 1858. 12. 234. — Olepšane s podobami pri sv. maši in pri sv. križevim potu, v starim in novim pravopisu (»Zg. Danica« leta 1854. l. 13.).

8.) Kratki nauki za vsaciga človeka. V Ljubljani 1835. 12. 60.

9.) Sreča v Nesreči, ali Popisvanje čudne zgodbe dveh dvojčikov. Podučenje starim in mladim, revnim in bogatim. Spisal in na svitlobo dal Janez Ziegler Fajmašter per s. Tilni v Višnjigori. V Ljubljani. Natis. J. Blaznik 1836. 8. 139. na prodaj J. Klemenz. — II. izdaja v »Knjižnici slovenske mladine« knj. III. V Ljubljani. Založil in izdal Ivan Tomšič 1882. 8. 145. Natisnila Klein in Kovač.

10.) Življenje sv. Heme, brumne koroške grafine. Spisal in na svitlobo dal Janez Ziegler, Višnjagorski fajmašter. Natisčene in založene per Janezu Leon. 1839. 8. 70. V podobah: S. Hema. Grof Wilhelm III. Kerška Cerkev.

11.) Eksercicije, to je Nauki in premišljevanja od nar imenitniših resnic svete vere. Spisal ranjki č. g. Mihael Hofman, nekdanji korar v Novim Mestu. Nat. J. Blaznik 1839. 8. XV. 277. Na svetlobo spravil Janez Ziegler (Vid. Jezičn. XXII. str. 74.) s primernim predgovorom, v katerem opisuje sveto življenje omenjenega pisatelja.

12.) Nekaj njegovih spisov je že v »Carinthiji« leta 1829. i. t. d. — V »Drobtinica« 1848. leta je sestavek: Nepoznan rešitel. Pod imenom »Višnjagorc« je pisal v »Novice«; takó je priobčil 1843. leta spis: Luna; 1844. leta pesem: Ljubljanski kovači. Besedne vganjke. Novih navad ne zaničovati; 1845. leta: Zobačnik; 1849. leta: Zmota. Pod psevdonomim »Višnjagorski« je priobčil 1860. leta: Posvetni blagri. Jezikoslovne posebnosti. Čertica iz življenja sedanjega papeža Pija IX. Resnična zgodba i. t. d.

»Zgodnja Danica« je tu in tam naznanjala knjige, katere je spisal Janez Ziegler in ki so izhajale ali pomnožene in popravljene, ali v novem pravopisu, n. pr.: Duhovni studenec; Mašne bukvice; Sv. Križev pot s podobami i. t. d.

13.) Deteljica ali življenje treh kranjskih bratov francoskih soldatov. Spisal Janez Cigler, fajmošter v Višnjigori na Kranjskem. Izdala družba sv. Mohora. V Celovcu 1863. 8. 115. Natisnil Janez Leon.

14.) Kortonica, koroška deklica. Spisal Janez Cigler, fajmošter v Višnjigori na Kranjskem. Na svitlo dala družba sv. Mohora. V Celovcu 1866. 8. 80. Natisnil Jožef Blaznik v Ljubljani.

Kot bizarne naj navêdem tù njegove

Jezikoslovne posebnosti.

S klobuki mi le glave pokrivamo, Nemci pokrivajo z njimi tudi perste, ker pravijo — Fingerhut.

Nemci tudi cukar (sladkor) na klobuke merijo, ker pravijo — Zuckerhut.

Čevlje nosimo mi le na nogah, Nemci jih nosijo tudi na rokah, ker pravijo — Handschuh.

Tudi po klancih voznim kolesam čevlje pokladajo, ker pravijo — Radschuh.

Nemci so menda kdaj imeli ženske vedno zaperte kakor Turki, ker še zdaj Nemci imenujejo žensko — Frauenzimmer.

Nektere ribe so pri Nemcih lesene, ker jim pravijo — Stockfisch.

Navadno se ljudje na svet rodijo; pri Nemcih se kujejo, ker pravijo — Menschenschlag.

Hlače se narejajo iz sukna ali pa iz druge robe; Nemci jih imajo tudi iz vode, ker pravijo — Wasserhose.

Narmanj se ujema z resnico v nemškem jeziku oštir, pravijo mu — Schenkwith.

Nobenemu nič zastonj ne dá, pa pravijo, da vino »šenkjuje« — Wein schenken.

Nemci so začeli narejati ženskim oblačila iz obročev, ker pravijo — Reifrock.

Nemci pridevajo otrokom, katerim starši pomerjô, še ene usta, to je — Vormund.

Pri vseh ljudstvih otroke redijo in učijo, pri Nemcih jih pa ulečejo; ker pravijo — Kinder erziehen.

Pri Nemcih imajo vsi hribje noge, ker pravijo — Am Fusse des Berges.

Med Nemci prijatli ne stojijo na dveh nogah, ampak le na eni, pravijo — Er steht mit ihm auf einem freundschaftlichen Fusse.

Nemci imenujejo najimenitniše opravila igrače, ker pravijo od takega, ki ima veliko oblast v rokah — Er hat einen grossen Spielraum.

Visoke mogočne osebe so bile menda nekdam tako rahle, da se je skoz nje vidilo, zato so jim rekli — Durchlaucht.

Nemški grofje so bili rojeni le na visokih hribih, zato se jim pravi — Hochgeboren.

Kdaj je nek pri Nemcih postal pes znamenje revšine, ker pravijo — Er ist auf den Hund gekommen.

Kadar Nемеc kaj neumnega naredi, pravijo, da kozla vstrelí — Hat einen Bock geschossen.

Čudno je, da pri Nemcih nevesta prinese v hišo strup, ker pravijo — Mitgift.

Nemci ljudi lepe obnaše zaperajo, ker od takih pravijo — Eingezogen.

Malopridne pa izpušajo, ker jim pravijo — Ausgelassen.

Kadar Nemci odbornike volijo, menda vselej strelajo, pravijo jim — Ausschuss.

Kadar dnarje dajo komu, preden jih zasluži, menda tudi strelajo — Vorschuss.

En malo prismuknen Nемеc menda zmiraj strela, ker mu pravijo — Schuss.

Nemci tudi dim v sode spravljajo, ker pravijo — Rauchfass.

Tudi tinto Nemci v sodih hranujejo — Tintenfass.

Čudno je, da Nemci tako radi tolčejo, ker veliko opravi le s tolčenjem znamenjujejo, kakor: vorschlagen, nachschlagen, durchschlagen, aufschlagen, ausschlagen, überschlagen, anschlagen, entschlagen, beschlagen, zuschlagen. Pa še veliko drugih.

(Višnjagorski.)

Pri netjaku pokojnikovem sem tudi izteknil še nenatisnjen rokopis, katerega je baje hotel Ziegler izdati. To je knjiga v četverki, broširana v trd črn popir. Ima 1 + 52 strani; zadnja stran šteje samó šest vrst; 42 strani je še nepopisanih. Pisana je, kakor sploh vsi Zieglerjevi spisi, kaligrafski. Prvi strani je priložen naslov v velikih latinskih črkah:

Skušnje
Gospodarske
in
sdravilske
spisal
JANEZ CIGLER
Fajmoster
v
Višnjigori.

Delí se v dva dela. Prvi obseza 37, drugi pa pod naslovom: »Gospodarske skušnje«, 267 številčk. Videti je iz posamičnih številčk, da je ta zbirka do malega le kompilacija iz različnih časopisov, zlasti iz »Novic« in »Vaterlanda«; vendar navajam nekatere, da blagovoljni čitatelj spozná zlog in jezik Zieglerjev:

1. Pomoč kadar počne koga nagloma glava boleti.

Vreži citronove kože dva kolesica velikosti stare dvajsetice, priveži na vsako stran čela eniga prav na sance, in zginila bo bolečina. Rudeče flare se bodo nekoliko časa poznale, pa kmalo se bodo zgubile, same bodo prešle. Ali pa zmečkaj 10 brinovih jagod, namoči v kozarcu in svako jutro spi tisto vodo.

4. Božjast odganjat.

To strašno bolezin odganjat ni bolji pomoč kakor glavo vedno s černo židano ruto zavezano imeti.

8. Sene pri bolnikih ozdravlat.

Kader bolnik dobi sene, to je de je koža preležana, se more večkrat na dan močit s tisto peno, ktera se naredí, kader se meso kuha. Res neki pomaga.

11. Bolezin v želodcu in na jetrah ozdravljat.

Kdor je v želodcu in na jetrih bolan, naj vsaki jutro poje 3 ali 5 kuhanih češpelj suhih, kmalo bo ozdravil. Tudi malo češplove vode naj spiše. Pa češple morejo biti dobro suhe, zrele in lepo posušene. (Beilage zur »Laib. Zeitung« vom 13. April 1861. Nr. 15.)

21. Pege iz obrasa odpraviti.

Naberi poleti zrelih černih jagod, položi jih zmečkna po pegah na obrazi in kmalo bodo zginile. Še boljši je, če se rudeča zrela jagoda zmečka in z njo pege pomažejo, in pusti de se vse posuši.

24. Pomoč, če koga stekli pes vgrizne.

V taki nesreči ni boljši pomoč, kakor da se rana hitro malo raspraska in s prahom stolčene španske muhe potrese in s cengerflaštrom zakuje.

26. Vodenico pri človeku ozdravit.

Kdo hoče vodenico odpraviti ni boljši pomoč, kakor de vsaki dan skozi tri tedne, eno limono sne. Olupi naj jo, jo s cukram potrese pa na tišče požre. Cele 3 tedne pa mesa ne sme nič jesti.

30. Kader koga božje meče.

Kader človek čuti v sebi znamenje de ga bo verglo, hitro naj nekoliko kapljic laškega olja požre. Če ga je pa že verglo, naj mu drugi v usta vlijo.

Iz »Gospodarskih skušenj« :

8. Zvediti koliko pezo voz zamore prenašati.

Kolikor funtov oz vaga toliko centov voz nese, vender da bolj gotovo 5 centov manj. Če oz vaga 45 funtov voz nosi brez nevarnosti 40 centov.

11. Jelša in hrast uremeni prerok.

Če spomlad jelša perje (listje) pred pokaže kakor hrast, je gotovo poletje mokro. Če hrast pokaže perje pred ko jelša, bo poletje gotovo suho.

20. Poznat ktiro jajce je dobro.

Hočeš zvedit ali je jajce zdravo ali sprideno, le z jesikom se ga dotakni na vsakim koncu. Zdravo jajce je vselej na enim koncu merzlo, na drugim mlačno gorko. Če je pa jajce sprideno, je na obeh koncih merzlo.

28. Tobakov pepel.

Nobena reč ni tako malo čislana ko tobakov pepel, vender se da z velikim pridom porabiti. 1. Ovce ozdravi v jeterni bolezni. 2. Konjam kri čisti in jih ozdravi kadar jih grize. 3. Tudi kuretno ozdravi, če se njim z otrobi zmešan jesti daje. 4. Pri rastlinah prežene uši in bolhe.

36. Od lupljenja srovih orehov očrnene roke obeliti.

Vzami malo žvepla, potresi ga na žerjavco, roke malo zmoči, derži jih nad žveplovim dimu, vmi jih, bele bodo. Žveplo roke obeli.

78. Podgane pokončat.

Kupi morske gobe (Badeschwamm) zreži jo na male kosice, opohaj te male kosice v maslu, in položi to jedilo na kraje, kjer je narveč podgan, daj jim pa tudi vode, se najedo in napijo pa pokrepajo.

123. Zakaj so stari zidovi tako zlo močni.

Zato ki so bili zidani s 10 let starim kremenovim peskom zmešanim ktiriga so hranili v globokih z ilom dobro zamazanih jamah, de zrak ni mogel do njega. To je vsa skrivnost kako so naši predniki terdne zidove narejali.

165. Iz jajca zpoznat ali se bo petelinček ali piška izlegla.

Jajca v ktirih je petelinček so na špici gerbaste kakor prešipnene in na koncu imajo tamne lise. V ktirih so pa piške, so na špici gladke in okrogle.

189. Pomoč zoper kolero.

Če človeka kolera napade ni boljši pomoč kakor tri jajčne rumenake snesti. Pijača pa za takega bolnika se more naredit tako le. V maslic prav merzle vode raztopi toliko cukra da je voda sladka, v

to sladko vodo se dene beljak in s šibico tepe, de se peni voda kakor sneg. To pijačo se pije malo po malim. Dobri pripomoček v koleri je tudi Quasin to je izleček iz Kvašje.

255. Vreme vganiti.

Kakoršin je veter ob času ko sta noč in dan enako dolga, to je: Od 17 do 25 ga Marca (sušca) in od 17 do 25 ga septembra (kimovca), tako je vreme celega pol leta potem. Če vleče sever, bo $\frac{1}{2}$ leta potem merzlo vreme. Če je jug v imenovanih dnevih, bo pol leta gorko vreme. Če vleče horvaška burja, bo suho vreme. Če je pa imenovani večernik, bo celega pol leta deževno vreme.

Okolo svetá.

Potopisne črtice. Spisal A. Dolenc.

(Dalje.)

Hobart je stolno mesto na Tasmaniji in sedež guvernêrju tega otoka. Mesto ima ob vznožji M. Wellingtona krasno léžo. Ker je podnebje zeló ugodno in zdravo, prihaja mnogo tujcev sém v letovišče, sósebno iz vročih avstralskih mest. Na levi stráni mesta se izliva v mórje reka Derwent. Hobart šteje kakih 30.000 prebivalcev, kateri govoré zgolj angleško. Mesto je snažno in prijazno, posebnih stavb pa nima. Večja poslopja so javna, n. pr. pošta, parlamentno poslopje, guvernêrjeva palača i. t. d. Ulice, imenovane po imenih slavnih móž, n. pr. Macquarie, Murray, Collius, Elisabeth, široke so dosti. Poulično življenje je precěj živahno, vender ne takó kakor v avstralskih mestih. Tramvaja mesto še nima, toda skoro ga dobí, ker je načrt že narejen. Hobartu se takoj vidi, da je trgovsko mesto; malone v vsaki hiši je prodajalnica z lepimi izložbami. Gledališče ima tudi, vender v njem ne igrajo redno.

Za našega bivanja je bil vsak večer ples. Tudi jeden koncert je bil. Jeden ples je dala angleška eskadra, ki je bila tedaj usidrana v Hobartu, tri so dale zasebne družine. Na našem krovu smo pa mi priredili ples, kateri se je izvrstno obnesel. Vsak gospod in vsaka dama dobí pred plesom plesni red s svinčnikom, da si dotičnik za-beleži, s kom je angažiran na ta ali óni ples. Okolo plesne dvorane je polno posebnih sobic, kamor lahko odvêdeš damo in se ž njo med